

Παράγοντες που Επηρεάζουν Ανασταλτικά την Ανάμειξη σε Δραστηριότητες Παραδοσιακού Χορού

Νικόλαος Δ. Θεοδωράκης,¹ Κωσταντίνος Αλεξανδρής,² Καλλιόπη Πανοπούλου,¹ & Συμεών Π. Βλαχόπουλος¹
¹ΤΕΦΑΑ Σερρών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
²ΤΕΦΑΑ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Σκοπός της εργασίας ήταν η εξέταση των ψυχομετρικών ιδιοτήτων της κλίμακας των «Ανασταλτικών Παραγόντων Αναψυχής» (Alexandris & Carroll, 1997) και η διερεύνηση του ρόλου των ανασταλτικών παραγόντων στα επίπεδα ανάμειξης συμμετεχόντων σε οργανωμένα προγράμματα παραδοσιακού χορού. Για τη διερεύνηση των ανασταλτικών παραγόντων και των επιπέδων ανάμειξης χρησιμοποιήθηκαν η κλίμακα των «Ανασταλτικών Παραγόντων Αναψυχής» (Alexandris & Carroll, 1997) και η ελληνική έκδοση της κλίμακας «Ανάμειξης στην Αναψυχή» (Kyle, Graefe, Manning, & Bacon, 2003). Τα αποτελέσματα επιβεβαίωσαν την παραγοντική δομή και την εσωτερική συνοχή των ερωτημάτων της κλίμακας των «Ανασταλτικών Παραγόντων Αναψυχής». Επίσης, βρέθηκε ότι οι ανασταλτικοί παράγοντες προβλέπουν ένα στατιστικά σημαντικό ποσοστό των επιπέδων ανάμειξης σε δραστηριότητες παραδοσιακού χορού. Γενικά φαίνεται ότι οι ανασταλτικοί παράγοντες παίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην πρόβλεψη των επιπέδων ανάμειξης σε δραστηριότητες παραδοσιακού χορού.

Λέξεις κλειδιά: *Ανάμειξη, Επιβεβαιωτική Παραγοντική Ανάλυση, Παραδοσιακός Χορός*

The Influence of Perceived Constraints on Leisure Involvement in the Context of Traditional Dance

Nicholas D. Theodorakis, Konstantinos Alexandris, Kalliope Panopoulou, & Symeon P. Vlachopoulos
¹Department of Physical Education & Sport Science at Serres, Aristotle University of Thessaloniki, Hellas
²Department of Physical Education and Sports Sciences, Aristotle University of Thessaloniki, Hellas

Abstract

The purpose of the study was to evaluate the psychometric properties of the Leisure Constraints scale (Alexandris & Carroll, 1997) and to delineate the role of leisure constraints in determining levels of involvement in leisure traditional dancing activities. The participants completed the Leisure Constraints scale (Alexandris & Carroll, 1997) and the Leisure Involvement scale (Kyle et al., 2003). The data supported the factor structure and the internal consistency of the Leisure Constraints scale. Further, the constraint dimensions predicted a considerable amount of variance of involvement in traditional dancing activities. Overall, leisure constraints do seem to play a significant role in the prediction of levels of involvement in the context of traditional dancing activities.

Keywords: *Involvement, Confirmatory Factor Analysis, Traditional Dance*

Εισαγωγή

Ο παραδοσιακός χορός είναι σήμερα μία από τις πιο δημοφιλείς δραστηριότητες αναψυχής στην Ελλάδα. Η επαφή με τη χορευτική δραστηριότητα πραγματοποιείται είτε μέσα από χορευτικές παραστάσεις είτε μέσα από την εκμάθηση χορού σε σχολές ή πολιτιστικούς συλλόγους. Ο Ράφτης (1985) ανέφερε ότι 550 σύλλογοι προσφέρουν προγράμματα παραδοσιακού χορού στα μέλη τους. Όμως η έρευνα που αφορά στους συμμετέχοντες σε προγράμματα παραδοσιακού χορού δεν έχει προσελκύσει ακόμη των ερευνητών του χώρου της αναψυχής. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να γνωρίζουμε ελάχιστα για τη συμπεριφορά των συμμετεχόντων στα προγράμματα παραδοσιακού χορού, όπως για παράδειγμα για τις αποφάσεις που παίρνουν να ασχοληθούν, ή να διακόψουν τη συμμετοχή τους σε αυτά.

Ανασταλτικοί παράγοντες Αθλητικής Συμμετοχής

Ως ανασταλτικοί παράγοντες προς την συμμετοχή έχουν ορισθεί «οι παράγοντες που λαμβάνονται υπ' όψιν από τους ερευνητές και έχουν γίνει αντιληπτοί από τα ίδια τα άτομα ώστε να αναστείλουν ή να αποτρέψουν την συμμετοχή τους σε δραστηριότητες αναψυχής» (Jackson, 1993, σελ. 279). Το μοντέλο που παρουσιάστηκε από τους Crawford και Godbey (1987) προτείνει τους ανασταλτικούς παράγοντες ως σημαντικούς ρυθμιστές στη διαδικασία λήψης απόφασης του ατόμου για συμμετοχή στην αναψυχή. Σύμφωνα με το ίδιο μοντέλο οι ανασταλτικοί παράγοντες μπορούν εννοιολογικά να χωρισθούν σε τρεις κατηγορίες σύμφωνα με τον τρόπο που αυτοί επηρεάζουν την σχέση μεταξύ προτιμήσεων του ατόμου και τελικής του συμμετοχής ή μη συμμετοχής. Οι κατηγορίες αυτές είναι: α) Οι ενδο-προσωπικοί ατομικοί ανασταλτικοί παράγοντες που αναφέρονται ότι «περιλαμβάνουν αρνητικές ατομικές ψυχολογικές καταστάσεις και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ίδιου του ατόμου, που μάλλον αλληλεπιδρούν με τις προσωπικές του προτιμήσεις» (Crawford & Godbey, 1987, σελ. 76). Παραδείγματα εσωτερικών /ατομικών εμποδίων είναι η χαμηλή αυτοεκτίμηση, η προγενέστερη αρνητική εμπειρία, ο φόβος της άσκησης σε δημόσιους χώρους, και τα προβλήματα υγείας. Οι διαπροσωπικοί ανασταλτικοί παράγοντες που αναφέρονται ως «το αποτέλεσμα της διαπροσωπικής αλληλεπίδρασης ή της ύπαρξης διαπροσωπικών σχέσεων ανάμεσα στα άτομα που συμμετέχουν» (Crawford & Godbey, 1987, σελ. 76). Στην κατηγορία των διαπροσωπικών ανασταλτικών παραγόντων περιλαμβάνονται η ανικανότητα εύρεσης παρέας ή συντρόφου για την συμμετοχή σε μία δραστηριότητα αναψυχής. Οι δομικοί ανασταλτικοί παράγοντες που είναι εξωτερικοί παράγοντες αναφέρονται στους ανασταλτικούς παρά-

γοντες που κυρίως εκλαμβάνονται ως παρεμβατικοί, ανάμεσα στην προτίμηση / διάθεση για αναψυχή και την τελική συμμετοχή. Παραδείγματα δομικών εμποδίων αποτελούν: η έλλειψη οικονομικών πόρων, η ελλείψεις και τα προβλήματα σχετικά με τις εγκαταστάσεις, η μη ύπαρξη κατάλληλων προγραμμάτων κτλ.

Προτάθηκε από τους Crawford, Jackson, Godbay (1991) ότι οι ανασταλτικοί παράγοντες βιώνονται από το άτομο ιεραρχικά. Τα ενδοπροσωπικά εμποδία, σαν τα περισσότερο εγγύτερα στο άτομο, εκλαμβάνονται ως αυτά με την μεγαλύτερη ισχύ, ενώ αντιδιαμετρικά, τα δομικά εμποδία σαν τα περισσότερο μακρύτερα στο άτομο, λαμβάνονται ως αυτά με την μικρότερη ισχύ επιρροής στην απόφαση του ατόμου. Μια σειρά ερευνών από τους Alexandris και Carroll (1997) επιβεβαίωσαν την ιεραρχία της σημαντικότητας των ανασταλτικών παραγόντων. Στις έρευνες αυτές που έγιναν στην Ελλάδα επιβεβαιώθηκε ότι οι ενδοπροσωπικοί ανασταλτικοί παράγοντες είναι οι πιο αποτρεπτικοί για την συμμετοχή σε δραστηριότητες αθλητικής αναψυχής, ενώ οι δομικοί παράγοντες επηρεάζουν περισσότερο την συχνότητα και διάρκεια της συμμετοχής, όπως και την επιλογή της συγκεκριμένης δραστηριότητας.

Ο περισσότερες έρευνες που έχουν διενεργηθεί χρησιμοποιούν παραδείγματα από τον πληθυσμό της Βορείου Αμερικής. Έρευνες που έχουν γίνει στην Ελλάδα (Alexandris & Carroll, 1997a; Alexandris, Tsorbatzoudis, & Grouios, 2003) επιβεβαίωσαν την αρνητική σχέση ανάμεσα στους ανασταλτικούς παράγοντες και στη συχνότητα συμμετοχής (Alexandris & Carroll, 1997a, b; Alexandris et al., 2003; Δαμιανίδης, Κουθούρης, & Αλεξανδρής, 2007; Κουθούρης, Κοντογιάννη, & Αλεξανδρής, 2008). Οι συγκεκριμένες έρευνες επιβεβαίωσαν την σημαντικότητα των ενδοπροσωπικών ανασταλτικών παραγόντων υποστηρίζοντας ότι οι ατομικοί / ψυχολογικοί παράγοντες είναι υπεύθυνοι για τη μη συμμετοχή μιας μεγάλης κατηγορίας ατόμων σε αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής.

Ανάμειξη σε Δραστηριότητες Αναψυχής

Ένας μεγάλος αριθμός ερευνητών έχει προσπαθήσει να εξηγήσει τις ψυχολογικές διαδικασίες που επηρεάζουν την αφοσίωση των συμμετεχόντων σε δραστηριότητες αναψυχής, αφού η διατήρηση της πελατειακής βάσης είναι η σημαντικότερη πρόκληση για τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων και οργανισμών του χώρου αυτού (Alexandris, Kouthouris, & Meligdis, 2006; Gahwiler & Havitz, 1998; Iwasaki & Havitz, 2004; Kyle, Graefe, Manning, & Bacon, 2004a).

Οι Iwasaki και Havitz (1998) παρουσίασαν ένα ολοκληρωμένο θεωρητικό μοντέλο με σκοπό να γίνουν κατανοητοί οι μηχανισμοί ανάπτυξης της

αφοσίωσης ως συμπεριφοράς των συμμετεχόντων σε δραστηριότητες αναψυχής (π.χ. αναρρίχηση), ή εταιρείες παροχής υπηρεσιών αναψυχής (π.χ. ένα γυμναστήριο). Στο μοντέλο αυτό η έννοια της ανάμειξης θεωρείται καθοριστικός παράγοντας της ψυχολογικής σύνδεσης και της αντίστασης στην αλλαγή δραστηριότητας, έννοιες που με την σειρά τους επηρεάζουν θετικά την αφοσίωση ως συμπεριφορά των συμμετεχόντων σε δραστηριότητες αναψυχής (π.χ. ο χρόνος που διαθέτουν τα άτομα για αναψυχή και η συχνότητα συμμετοχής τους). Στο παραπάνω μοντέλο τα επίπεδα ανάμειξης του ατόμου σε δραστηριότητες αναψυχής καθορίζονται από διάφορους κοινωνικούς και προσωπικούς παράγοντες όπως οι αξίες, τα κίνητρα, και οι ενδοπροσωπικοί, οι διαπροσωπικοί και δομικοί ανασταλτικοί παράγοντες συμμετοχής.

Στο παραπάνω θεωρητικό μοντέλο η ανάμειξη προσδιορίστηκε εννοιολογικά ως πολυδιάστατη έννοια αποτελούμενη από πέντε διαστάσεις: Ελκυστικότητα, Συμβολική Αξία, Κεντρικότητα, Πιθανότητα Κινδύνου, και Σημαντικότητα Κινδύνου. Ο προσδιορισμός αυτός βασίστηκε στο πλέον διαδεδομένο μοντέλο ανάμειξης στη βιβλιογραφία της συμπεριφοράς καταναλωτών αυτό των Laurent και Carferer (1985)-«Προφίλ Ανάμειξης Καταναλωτών-Consumer Involvement Profiles- CIP», αλλά και σε αποτελέσματα ερευνών από το χώρο της αναψυχής στα οποία βρέθηκε ότι οι αρχικές διαστάσεις του CIP, Ενδιαφέρον και Ευχαρίστηση, αποτελούν έναν κοινό παράγοντα που ονομάστηκε Ελκυστικότητα (Havitz, Dimanche, & Bogle, 1994; Kerstetter & Kovich, 1997; Madrigal, Havitz, & Howard, 1992; Park, 2001). Όμως αποτελέσματα εμπειρικών ερευνών από το χώρο της αναψυχής ανέφεραν προβλήματα σχετικά με την αξιοπιστία και την εγκυρότητα του μοντέλου αυτού, κυρίως των δύο παραγόντων που σχετίζονται με τον κίνδυνο (Dimanche, Havitz, & Howard, 1991; Kerstetter & Kovich, 1997; Kyle, Kerstetter, & Guadagnolo, 1999). Πιθανότατα οι δύο διαστάσεις Πιθανότητα Κινδύνου και Σημαντικότητα Κινδύνου να μην έχουν για τους συμμετέχοντες σε δραστηριότητες αναψυχής την ίδια σημασία που έχουν για τους αγοραστές καταναλωτικών προϊόντων στους οποίους βασίστηκε η έρευνα των Laurent και Carferer (Havitz & Dimanche, 1997).

Για τη διερεύνηση της ανάμειξης στο χώρο της αναψυχής οι McIntyre και Pigram (1992) πρότειναν ένα μοντέλο μέτρησης με τρεις διαστάσεις: Ελκυστικότητα, Κεντρικότητα και Αυτοέκφραση. Η Ελκυστικότητα, αναφέρεται στην ευχαρίστηση που αντλεί το άτομο συμμετέχοντας σε μία δραστηριότητα αναψυχής, αλλά και στο πόσο σημαντική είναι η δραστηριότητα αυτή για το άτομο. Η Κεντρικότητα, αναφέρεται στο ρόλο που κατέχει η δραστηριότητα στη ζωή του ατόμου. Τέλος, η Αυ-

τοέκφραση, δηλώνει τη δυνατότητα επιβεβαίωσης του ατόμου μέσα από τη συμμετοχή του σε μία δραστηριότητα αναψυχής και στην εικόνα που επιθυμεί να προβάλλει στους άλλους μέσα από τη συμμετοχή του αυτή. Το μοντέλο ανάμειξης των τριών διαστάσεων είναι ευρέως αποδεκτό από την πλειοψηφία των ερευνητών του χώρου της αναψυχής (Gahwiler & Havitz, 1998; Iwasaki & Havitz, 2004; Kyle & Chick, 2002; Kyle, Bricker, Graefe, & Wickham, 2004; Kyle, Graefe, Manning, & Bacon, 2003; 2004a; 2004b; Kyle & Mowen, 2005; McIntyre, 1989; Wiley, Shaw, & Havitz, 2000). Πρόσφατα οι Θεοδωράκης, Πανοπούλου και Βλαχόπουλος (2007) υποστήριξαν την παραγοντική δομή, την αξιοπιστία και την εγκυρότητα πρόβλεψης του παραπάνω μοντέλου σε προγράμματα παραδοσιακού χορού στην Ελλάδα.

Οι Havitz και Dimanche (1997, σελ. 246) όρισαν την ανάμειξη στην αναψυχή ως «...μία μη παρατηρούμενη κατάσταση παρακίνησης, διέγερσης ή ενδιαφέροντος για μια δραστηριότητα αναψυχής ή ένα προϊόν που συνδέεται με αυτή, η οποία προκαλείται από ένα συγκεκριμένο ερέθισμα ή κατάσταση που δραστηριοποιεί το άτομο». Σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό, η ανάμειξη αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο τα άτομα αντιλαμβάνονται τη συμμετοχή τους σε μία δραστηριότητα και στο πόσο σημαντική τη θεωρούν. Μία δραστηριότητα θεωρείται σημαντική για το άτομο και σχετική με αυτό, όταν οι στόχοι του, οι αξίες, και τα ενδιαφέροντά του «σχετίζονται» με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της δραστηριότητας αναψυχής που συμμετέχει. Η παραπάνω θεώρηση βασίζεται στην έννοια της «αντιλαμβανόμενης προσωπικής σχετικότητας» όπως αυτή διατυπώθηκε από τους Celci και Olson (1998) στην έρευνα τους για τη διερεύνηση του παρακινητικού ρόλου των επιπέδων ανάμειξης στις διαδικασίες προσοχής και κατανόησης που αναπτύσσουν οι καταναλωτές στην επιλογή προϊόντων.

Σκοπός της Έρευνας και Ερευνητικές Υποθέσεις

Σκοπός της εργασίας ήταν α). η εξέταση των ψυχομετρικών ιδιοτήτων της κλίμακας «Ανασταλτικών Παραγόντων Αναψυχής» των Alexandris και Carroll (1997) στο χώρο του παραδοσιακού χορού και β). η διερεύνηση του ρόλου των ανασταλτικών παραγόντων στα επίπεδα ανάμειξης συμμετεχόντων σε προγράμματα παραδοσιακού χορού. Ποιο συγκεκριμένα όσο μικρότερα είναι τα εμπόδια στη συμμετοχή τόσο υψηλότερα θα είναι τα επίπεδα ανάμειξης με τον παραδοσιακό χορό (Iwasaki & Havitz, 1998). Με βάση τα παραπάνω εξετάστηκαν δύο ερευνητικές υποθέσεις: α). Η επιβεβαιωτική παραγοντική ανάλυση θα υποστηρίξει το μοντέλο των επτά ανασταλτικών παραγόντων, και η εσωτερική συνοχή όλων των υποκλιμάκων θα είναι ικα-

νοποιητική, β). οι επτά διαστάσεις των ανασταλτικών παραγόντων συμμετοχής σε δραστηριότητες αναψυχής, όπως παρουσιάστηκαν από τους Alexandris και Carroll (1997), θα προβλέψουν τις διαστάσεις της ανάμειξης, Ελκυστικότητα, Κεντρικότητα, και Αυτοέκφραση.

Μέθοδος και Διαδικασία

Συμμετέχοντες

Στην έρευνα συμμετείχαν 260 μέλη πολιτιστικών και χορευτικών συλλόγων της Κεντρικής Μακεδονίας τα οποία χορεύουν σε οργανωμένα τμήματα παραδοσιακών χορών των συλλόγων αυτών. Από αυτούς οι 91 (35%) ήταν άνδρες και οι 168 (64.6%) γυναίκες, ενώ ένα (0.4%) μέλος δεν ανέφερε το φύλο του. Ο μέσος όρος ηλικία τους ήταν 31.7 έτη (TA = 10.13) και η ηλικία τους κυμάνθηκε από 17 ως 60 έτη.

Όργανα Μέτρησης

Ανασταλτικοί Παράγοντες Συμμετοχής. Χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα «Ανασταλτικών Παραγόντων στην Αναψυχή» των Alexandris και Carroll (1997). Η αρχική μορφή της κλίμακας είχε επτά ανασταλτικούς παράγοντες που περιελάμβαναν 29 ερωτήματα: Έλλειψη Χρόνου (τέσσερα ερωτήματα, π.χ. Δεν έχω το χρόνο λόγω των οικογενειακών υποχρεώσεων μου), Ατομικοί / Ψυχολογικοί (έξι ερωτήματα, π.χ. Ο χορός με κουράζει), Έλλειψη Γνώσεων (πέντε ερωτήματα, π.χ. Δεν έχω κάποιον να μου διδάξει τις δραστηριότητες χορού που επιθυμώ), Εγκαταστάσεις / Υπηρεσίες (τέσσερα ερωτήματα, π.χ. Οι εγκαταστάσεις στις οποίες χορεύουμε δεν είναι ποιοτικές), Πρόσβαση / Οικονομικά (τέσσερα ερωτήματα, π.χ. Η μετακίνηση μου προς το χώρο που χορεύουμε παίρνει πολύ χρόνο), Έλλειψη Παρέας (τρία ερωτήματα, π.χ. Οι φίλοι μου δεν έχουν χρόνο να χορέψουν), και Έλλειψη Ενδιαφέροντος (τρία ερωτήματα, π.χ. Δεν μου αρέσει να χορεύω). Δύο ερωτήματα της κλίμακας «δεν έχω καλή φυσική κατάσταση» και «δεν είμαι αρκετά επιδέξιος» που σύμφωνα με τους Alexandris και Carroll (1997) ανήκουν στον παράγοντα Έλλειψη Γνώσεων δεν συμπεριλήφθηκαν στην παρούσα έρευνα γιατί στα αποτελέσματα της διερευνητικής παραγοντικής ανάλυσης που παρουσίασαν οι παραπάνω ερευνητές εμφάνισαν σημαντικές φορτίσεις και σε άλλο παράγοντα (Ατομικοί / Ψυχολογικοί), αλλά και γιατί δεν είναι σαφές σε πιο παράγοντα ανήκουν εννοιολογικά τα παραπάνω δύο ερωτήματα. Για παράδειγμα, στην έρευνα των Alexandris και Stodolska (2004) το ερώτημα «δεν έχω καλή φυσική κατάσταση» εμφάνισε φορτίσεις στον παράγοντα Ατομικοί / Ψυχολογικοί λόγοι, ενώ το ερώτημα «δεν είμαι αρκετά επιδέξιος» είχε φορτίσεις σε δύο παράγοντες. Οι συμμετέχοντες απά-

νησαν σε μία πενταβάθμια κλίμακα Likert από το 1 (συμφωνώ απόλυτα) ως το 5 (διαφωνώ απόλυτα). Χαμηλότερα σκορ δηλώνουν σημαντικότερα εμπόδια στη συμμετοχή σε προγράμματα παραδοσιακού χορού.

Ανάμειξη. Τα επίπεδα ανάμειξης των συμμετεχόντων σε οργανωμένα προγράμματα παραδοσιακού χορού μετρήθηκαν με την ελληνική έκδοση της «Κλίμακας Ανάμειξης στην Αναψυχή» των Θεοδωράκης και συνεργάτες (2007), που αρχικά κατασκευάστηκε για Αμερικάνικο πληθυσμό από τον Kyle και τους συνεργάτες του (2003). Η κλίμακα αυτή αποτελείται από τρεις διαστάσεις: Ελκυστικότητα (πέντε ερωτήματα, π.χ. Το να χορεύω είναι ένα από τα πιο ευχάριστα πράγματα που κάνω), Κεντρικότητα (τρία ερωτήματα, π.χ. Το να χορεύω μου δίνει την ευκαιρία να είμαι με φίλους) και Αυτοέκφραση (τρία ερωτήματα, π.χ. Το ότι χορεύω λέει πολλά για το τι άτομο είμαι). Οι απαντήσεις δίνονταν σε μία πενταβάθμια κλίμακα Likert από το 1 (διαφωνώ απόλυτα) ως το 5 (συμφωνώ απόλυτα). Πρόσφατα οι Θεοδωράκης και συνεργάτες (2007) παρουσίασαν στοιχεία που υποστηρίζουν την παραγοντική δομή, την αξιοπιστία, και την εγκυρότητα πρόβλεψης της κλίμακας στον ίδιο χώρο αναψυχής.

Διαδικασία

Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν και συμπληρώθηκαν στους χώρους των συλλόγων που πραγματοποιούνται τα προγράμματα παραδοσιακού χορού, πριν από την έναρξη των προγραμμάτων. Οι συμμετέχοντες της έρευνας συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια αφού πρώτα είχαν ενημερωθεί από τους ερευνητές για το σκοπό της έρευνας και τον τρόπο συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων. Η συμμετοχή στην έρευνα ήταν ανώνυμη και εθελοντική.

Αποτελέσματα

Περιγραφική Στατιστική

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η έλλειψη χρόνου (MO = 4.18, TA = 1.73) είναι ο σημαντικότερος ανασταλτικός παράγοντας συμμετοχής σε δραστηριότητες παραδοσιακού χορού, ενώ αντίθετα η έλλειψη γνώσης για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα αναψυχής (MO = 5.89, TA = 1.57) ο λιγότερο σημαντικός. Όσο αφορά στα επίπεδα ανάμειξης με τον παραδοσιακό χορό, ο παράγοντας Ελκυστικότητα εμφάνισε το μεγαλύτερο σκορ (MO = 4.01, TA = .90). Τα αποτελέσματα της περιγραφικής στατιστικής και οι συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 1. Οι συντελεστές εσωτερικής συνοχής όλων των ανεξάρτητων και εξαρτημένων μεταβλητών της έρευνας κυμάνθηκαν σε ικανοποιητικά επίπεδα (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Μέσοι Όροι, Τυπικές Αποκλίσεις, Συντελεστές Εσωτερικής Συνοχής και Συντελεστές Συσχέτισης για τις Μεταβλητές της Έρευνας

Μεταβλητές	ΜΟ	ΤΑ	α	r								
1 Ελκυστικότητα	4.01	0.90	.94									
2 Κεντρικότητα	3.45	0.99	.76	.67*								
3 Αυτοέκφραση	3.46	1.01	.87	.47*	.48*							
4 Έλλειψη Χρόνου	4.18	1.73	.84	.38*	.37*	.22*						
5 Ατομικοί / Ψυχολογικοί	5.73	1.28	.79	.44*	.44*	.23*	.46*					
6 Έλλειψη Γνώσεων	5.89	1.57	.93	.21*	.21*	-.01	.21*	.59*				
7 Υπηρεσίες / Εγκαταστάσεις	5.20	1.64	.91	.32*	.30*	.09	.36*	.61*	.64*			
8 Πρόσβαση / Οικονομικά	5.16	1.83	.89	.28*	.39*	.04	.38*	.60*	.54*	.70*		
9 Έλλειψη Παρέας	5.29	1.82	.91	.45*	.43*	.17	.33*	.47*	.52*	.57*		
10 Έλλειψη Ενδιαφέροντος	5.50	1.87	.90	.35*	.43*	.09	.34*	.70*	.60*	.62*		

* $p < .001$

Επιβεβαιωτική Παραγοντική Ανάλυση

Η παραγοντική δομή της κλίμακας ανασταλτικών παραγόντων συμμετοχής σε δραστηριότητες αναψυχής (Alexandris & Carroll, 1997) εξετάστηκε με τη χρήση της επιβεβαιωτικής παραγοντικής ανάλυσης (Ullman, 1996) του προγράμματος EQS (Bentler, 1995). Αρχικά έγινε διερευνητική ανάλυση των δεδομένων που βασίστηκε στις τιμές λοξότητας, κύρτωσης και στο τεστ κανονικής κατανομής των Kolmogorov-Smirnov. Από την ανάλυση προέκυψε ότι τα ερωτήματα της κλίμακας δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή (Πίνακας 2). Η τιμή του συντελεστή *Mardia* (1970) της πολυμεταβλητής κύρτωσης ήταν 430.75. Όμως η τιμή του τυποποιημένου δείκτη της πολυμεταβλητής κύρτωσης ήταν 85.53 που δείχνει απόκλιση από την πολυμεταβλητή κανονική κατανομή. Με βάση τα παραπάνω αποτελέσματα αποφασίστηκε η χρήση του στατιστικού τεστ *Sattora-Bentler scaled χ^2* για την εκτίμηση της προσαρμογής του μοντέλου στα δεδομένα. Γενικά, οι δείκτες προσαρμογής ήταν ικανοποιητικοί: $S-B \chi^2 = 667.11$, $df = 303$, $p < .001$, $S-B \chi^2 / df = 2.20$, $NNFI = .911$, $CFI = .923$, $RMSEA = .70$, $90\% RMSEA CI = .063 - .077$.

Αναλύσεις Παλινδρόμησης

Εξέταση της στατιστικής ισχύος της δοκιμασίας παλινδρόμησης μέσω του προγράμματος *Grower* (Erdfelder, Faul, & Buchner, 1996) και με δεδομένο ότι υπήρξαν επτά παράγοντες πρόβλεψης έδειξε ότι η στατιστική ισχύς της δοκιμασίας ήταν στο επίπεδο .80 και άρα στο επιθυμητό όριο (Cohen, 1992) ώστε να είναι δυνατό να ανιχνευθεί ένα τουλάχιστο μέτριο μέγεθος επίδρασης στα δεδομένα.

Για την πρόβλεψη της ανάμειξης σε δραστηριότητες αναψυχής από τους ανασταλτικούς παράγο-

ντες εφαρμόστηκαν τρεις αναλύσεις γραμμικής παλινδρόμησης. Σε όλες τις αναλύσεις οι επτά ανασταλτικοί παράγοντες χρησιμοποιήθηκαν ως ανεξάρτητες μεταβλητές, ενώ κάθε φορά ένας παράγοντας της ανάμειξης ως εξαρτημένη μεταβλητή. Και στις τρεις αναλύσεις οι ανεξάρτητες μεταβλητές εισήχθησαν ταυτόχρονα στο μοντέλο. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι επτά ανασταλτικοί παράγοντες εξήγησαν ένα στατιστικά σημαντικό ποσοστό της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής και στις τρεις αναλύσεις που ήταν 33% για την Ελκυστικότητα, 34% για την Κεντρικότητα και 19% για την Αυτοέκφραση. Αναλυτικά τα αποτελέσματα των παραπάνω τριών αναλύσεων παρουσιάζονται στον Πίνακα 3.

Συζήτηση

Στην προσπάθειά τους να διερευνήσουν τις ψυχολογικές διαδικασίες που επηρεάζουν τις αποφάσεις και τις συμπεριφορές των συμμετεχόντων σε δραστηριότητες αναψυχής, οι *Iwasaki* και *Havitz* (1998) παρουσίασαν ένα θεωρητικό μοντέλο που εξετάζει τις σχέσεις μεταξύ των εννοιών της ανάμειξης, της ψυχολογικής δέσμευσης και της αφοσίωσης. Στο παραπάνω μοντέλο οι ενδοπροσωπικοί, οι διαπροσωπικοί και οι δομικοί ανασταλτικοί παράγοντες αναφέρονται ως καθοριστικοί παράγοντες (antecedents) των επιπέδων ανάμειξης σε δραστηριότητες αναψυχής. Παρόλο που ένας μεγάλος αριθμός μελετών έχει εξετάσει μία σειρά παραγόντων που καθορίζουν τα επίπεδα ανάμειξης στην αναψυχή (*Donnelly, Vaske, & Graefe, 1986; Kuentzel & McDonald, 1992; Madrigal & Kahle, 1994; Zaichkowsky, 1985*), η σχέση των ανασταλτικών παραγόντων με την ανάμειξη δεν έχει ακόμη προσελκύσει το ενδιαφέρον των ερευνητών.

Πίνακας 2. Παράμετροι του Μοντέλου Επιβεβαιωτικής Παραγοντικής Ανάλυσης της Κλίμακας Ανασταλτικών Παραγόντων στη Συμμετοχή σε Δραστηριότητες Αναψυχής

Ερωτήσεις κλίμακας	M	SD	Λοξό- τητα	Κύρτωση	Παραγοντική φόρτιση	Λάθος μέτρησης	SMCs
<i>Έλλειψη Χρόνου</i>							
Δεν έχω το χρόνο λόγω των υποχρεώσεων εργασίας μου	3.38	2.14	0.41	-1.19	.870	.493	.757
Δεν έχω το χρόνο λόγω των οικογενειακών υποχρεώσεων μου	3.80	2.26	0.11	-1.47	.860	.510	.740
Δεν έχω το χρόνο λόγω των κοινωνικών υποχρεώσεων μου	4.37	2.03	-0.20	-1.16	.794	.608	.631
Δεν θέλω να διακόψω το καθημερινό μου πρόγραμμα	5.10	1.96	-0.83	-.51	.546	.838	.298
<i>Ατομικοί / Ψυχολογικοί</i>							
Ο χορός με κουράζει	6.08	1.64	1.79	2.06	.700	.714	.490
Φοβάμαι να μην τραυματιστώ	6.42	1.35	-2.37	4.35	.604	.797	.364
Είμαι κουρασμένος	5.68	1.89	-1.30	0.50	.674	.738	.455
Έχω προβλήματα υγείας	4.80	2.49	0.49	-1.51	.401	.916	.161
Δεν έχω αυτοπεποίθηση στις ικανότητες μου	6.00	1.54	-1.58	1.61	.757	.654	.573
Δεν μου αρέσει να χορεύω σε δημόσιο χώρο (με άλλους ανθρώπους)	5.79	1.86	1.31	0.46	.763	.647	.582
<i>Έλλειψη Γνώσεων</i>							
Δεν γνωρίζω που μπορώ να συμμετάσχω στις δραστηριότητες χορού που επιθυμώ	5.99	1.52	-1.51	1.49	.865	.502	.748
Δεν έχω κάποιον να με διδάξει τις δραστηριότητες χορού που επιθυμώ	5.89	1.69	-1.47	1.05	.918	.397	.842
Δεν γνωρίζω που μπορώ να μάθω τις δραστηριότητες χορού που επιθυμώ	5.87	1.67	-1.41	0.89	.966	.260	.932
<i>Υπηρεσίες / Εγκαταστάσεις</i>							
Οι εγκαταστάσεις στις οποίες χορεύουμε δεν είναι ποιοτικές (καλές)	5.30	1.82	-0.73	-0.63	.857	.515	.734
Δεν μου αρέσουν οι δραστηριότητες χορού που προσφέρονται στα οργανωμένα προγράμματα	5.34	1.78	0.66	0.73	.843	.538	.710
Οι εγκαταστάσεις στις οποίες χορεύουμε είναι ανεπαρκής	5.08	1.85	-0.63	-0.70	.868	.497	.753
Οι εγκαταστάσεις στις οποίες χορεύουμε έχουν πολύ κόσμο	5.23	1.79	-0.73	-0.55	.866	.500	.750
<i>Πρόσβαση / Οικονομικά</i>							
Η μετακίνηση μου προς το χώρο που χορεύουμε παίρνει πολύ χρόνο	5.05	2.00	-0.62	-0.91	.924	.381	.855
Δεν υπάρχουν ευκαιρίες να «χορέψω» δίπλα στο σπίτι μου	5.04	2.14	-0.71	-0.93	.851	.525	.725
Δεν έχω δικό μου μεταφορικό μέσο	5.05	2.22	0.69	1.04	.843	.538	.710
Τα προγράμματα χορού είναι ακριβά	5.37	1.99	-0.88	-0.58	.698	.716	.488
<i>Έλλειψη Παρέας</i>							
Δεν έχω κάποιον να συμμετέχουμε μαζί	5.38	1.90	-0.83	-0.65	.774	.633	.600
Οι φίλοι μου δεν έχουν χρόνο να χορέψουν	5.21	2.03	-0.81	-0.69	.957	.291	.915
Οι φίλοι μου δεν ενδιαφέρονται να χορέψουν	5.25	2.03	-0.84	-0.66	.935	.354	.875
<i>Έλλειψη Ενδιαφέροντος</i>							
Δεν μου αρέσει να χορεύω	5.44	2.22	1.08	0.44	.920	.391	.847
Ο χορός δεν είναι μία από τις προτεραιότητές μου	5.49	1.90	-1.07	-0.10	.874	.486	.764
Συμμετείχα στο παρελθόν και δεν μου άρεσε	5.53	2.06	-1.09	-0.29	.850	.526	.723

Σημείωση. SMC = Squared multiple correlation (τετραγωνισμένη παραγοντική φόρτιση). N = 260. Όλες οι παραγοντικές φορτίσεις και τα λάθη της μέτρησης είναι στατιστικώς σημαντικά στο επίπεδο $p < 05$.

Πίνακας 3. Αποτελέσματα Αναλύσεων Παλινδρόμησης για την Πρόβλεψη των Διαστάσεων της Ανάμειξης στην Αναψυχή από τους Ανασταλτικούς Παράγοντες

Ανεξάρτητες Μεταβλητές	Ελκυστικότητα			Κεντρικότητα			Αυτοέκφραση		
	B	β	t	B	β	t	B	β	t
Έλλειψη Χρόνου	9.21	.17	2.86**	9.13	.16	2.60*	7.11	.12	1.74
Ατομικοί / Ψυχολογικοί	0.20	.28	3.44**	0.17	.22	2.67*	0.26	.33	3.46**
Έλλειψη Γνώσης	-1.19	-.20	-0.264	-0.13	-.20	-2.67*	-0.16	-.24	-2.08*
Υπηρεσίες / Εγκαταστάσεις	2.48	.04	0.51	-6.90	-.12	-1.30	1.04	.01	0.17
Πρόσβαση / Οικονομικά	-8.59	-.17	-1.91	2.91	.05	0.59	-0.11	-.20	-1.90
Έλλειψη Παρέας	0.18	.37	5.40**	0.17	.32	4.60**	0.11	.21	2.69*
Έλλειψη Ενδιαφέροντος	5.79	.12	1.29	0.11	.24	2.48*	-2.69	-.01	-0.01
	R = .57, R ² = .33 F _{7,235} = 16.91			R = .58, R ² = .34 F _{7,237} = 17.72			R = .37, R ² = .19 F _{7,237} = 5.44		

**p<.001, *p<.05

Πριν από τη διερεύνηση του ρόλου των ανασταλτικών παραγόντων στα επίπεδα ανάμειξης των συμμετεχόντων σε οργανωμένα προγράμματα παραδοσιακού χορού, εξετάστηκε η παραγοντική δομή της κλίμακας «Ανασταλτικών Παραγόντων στην Αναψυχή» (Alexandris & Carroll, 1997) στο συγκεκριμένο χώρο, με τη χρήση της επιβεβαιωτικής παραγοντικής ανάλυσης. Η παραπάνω ανάλυση εφαρμόστηκε γιατί αν και το συγκεκριμένο μοντέλο μέτρησης έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως στην βιβλιογραφία (Alexandris & Carroll, 1997; Alexandris & Stodolska, 2004; Carroll & Alexandris, 1997), δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία που να επιβεβαιώνουν την παραγοντική δομή του. Πρέπει να σημειωθεί ότι σε όλες τις δημοσιευμένες εργασίες αναφέρονται αποτελέσματα που προκύπτουν από διερευνητική παραγοντική ανάλυση. Όμως, η διερευνητική παραγοντική ανάλυση χρησιμοποιείται στις περιπτώσεις εκείνες που ο σκοπός της έρευνας είναι η ανάπτυξη του θεωρητικού μοντέλου, που στην περίπτωση των ανασταλτικών παραγόντων των Alexandris και Carroll (1997) ήδη υφίσταται. Από την άλλη, η επιβεβαιωτική παραγοντική ανάλυση βασισμένη σε ένα ήδη συγκεκριμένο θεωρητικό υπόβαθρο έχει ως στόχο την επιβεβαίωση της δομής του παραγοντικού μοντέλου (Stevens, 2002). Στην παρούσα μελέτη τα αποτελέσματα της επιβεβαιωτικής παραγοντικής ανάλυσης υποστήριξαν την παραγοντική δομή του μοντέλου των επτά ανασταλτικών παραγόντων, όπως αυτοί παρουσιάστηκαν από τους Alexandris και Carroll (1997). Όπως παρουσιάστηκε στην αρχή του άρθρου το συγκεκριμένο μοντέλο πρότεινε την ύπαρξη επτά παραγόντων ανασταλτικής συμμετοχής: Έλλειψη Χρόνου, Ατομικοί / Ψυχολογικοί, Έλλειψη Γνώσεων, Εγκαταστάσεις / Υπηρεσίες, Πρόσβαση / Οικονομικά, Έλλειψη Παρέας,

Έλλειψη Ενδιαφέροντος. Οι παράγοντες αυτοί ανταποκρίνονται στην αρχική ταξινόμηση των ανασταλτικών παραγόντων συμμετοχής που είχε προταθεί από τους Crawford et al., (1991), σε ενδο-προσωπικούς, διαπροσωπικούς και δομικούς παράγοντες. Η παρούσα έρευνα έδειξε επίσης ότι οι δείκτες εσωτερικής συνοχής όλων των παραγόντων παρείχαν υποστήριξη στην αξιοπιστία της κλίμακας.

Τα μέλη των συλλόγων που πήραν μέρος στην έρευνα ανέφεραν την έλλειψη χρόνου ως το σημαντικότερο λόγο που επηρεάζει αρνητικά τη συμμετοχή τους στα προγράμματα παραδοσιακών χορών. Άλλοι ερευνητές ανέφεραν επίσης την έλλειψη χρόνου ως το σημαντικότερο ανασταλτικό παράγοντα συμμετοχής σε μία σειρά διαφορετικών δραστηριοτήτων αναψυχής (Alexandris & Carroll, 1997; Alexandris & Carroll, 1999; Alexandris & Stodolska, 2004; Alexandris et al., 2002; Carroll & Alexandris, 1997; Jackson, 1993; Jackson & Henderson, 1995). Σήμερα, οι δεσμεύσεις στο χώρο εργασίας, οι διάφορες οικογενειακές υποχρεώσεις, αλλά και οι αυξημένες απαιτήσεις σε χρόνο του σύγχρονου τρόπου ζωής (π.χ. μετακινήσεις) μειώνουν στο ελάχιστο τον ελεύθερο χρόνο των ατόμων με αποτέλεσμα η συμμετοχή σε δραστηριότητες αναψυχής να είναι θέμα χαμηλής προτεραιότητας, (Alexandris & Carroll, 1999; Κουθούρης, Αλεξανδρής, Γιοβάνη, & Χατζηγιάννη, 2005).

Τα αποτελέσματα των αναλύσεων παλινδρόμησης έδειξαν ότι οι ανασταλτικοί παράγοντες προέβλεπαν ένα στατιστικά σημαντικό ποσοστό των επιπέδων ανάμειξης σε δραστηριότητες παραδοσιακού χορού. Τα παραπάνω αποτελέσματα υποστηρίζουν το θεωρητικό περίγραμμα των Iwasaki και Havitz (1998), που αναφέρθηκε παραπάνω, όπως και τη δεύτερη υπόθεση της παρούσας

έρευνας. Αναλυτικότερα, βρέθηκε ότι ο χρόνος που μπορεί να διαθέσει το άτομο για να χορέψει, η έλλειψη φίλων με τους οποίους θα χορέψει μαζί, όπως και εσωτερικοί ψυχολογικοί παράγοντες του ατόμου (π.χ. προβλήματα υγείας) επηρεάζουν αρνητικά τη σημασία που έχει για το άτομο η συμμετοχή του σε δραστηριότητες παραδοσιακού χορού, αλλά και μειώνουν την ευχαρίστηση που αντλεί από τη συμμετοχή του σε αυτές. Οι ίδιοι ανασταλτικοί παράγοντες, που αναφέρθηκαν παραπάνω, μαζί με την έλλειψη ενδιαφέροντος για τη συμμετοχή, επηρέασαν επίσης αρνητικά την κεντρικότητα, δηλαδή τη θέση που κατέχει ο παραδοσιακός χορός στον τρόπο ζωής των ατόμων. Τέλος, ατομικοί / ψυχολογικοί παράγοντες, (π.χ. κόπωση, προβλήματα τραυματισμών) και η έλλειψη παρέας επηρεάζουν αρνητικά τη δυνατότητα επιβεβαίωσης του ατόμου μέσα από τη συμμετοχή του σε δραστηριότητες παραδοσιακού χορού. Πρέπει να σημειωθεί ότι αντίθετη επίδραση στην κεντρικότητα και στην αυτοέκφραση είχε η έλλειψη γνώσης. Είναι πιθανό, άτομα με ιδιαίτερα αυξημένες γνώσεις σχετικά με τον παραδοσιακό χορό να χάνουν το ενδιαφέρον τους τουλάχιστο για το επίπεδο των προγραμμάτων που τους παρέχονται από τους πολιτιστικούς συλλόγους, αφού σύμφωνα με τα αποτελέσματα μειώνεται η δυνατότητα να εκφραστούν μέσα από αυτά, με αποτέλεσμα ο παραδοσιακός χορός να κατέχει λιγότερο σημαντική θέση στον τρόπο ζωής τους.

Τα παραπάνω αποτελέσματα έχουν αρκετές πρακτικές εφαρμογές για τα διοικητικά στελέχη των πολιτιστικών συλλόγων. Όσο αφορά στην έλλειψη χρόνου τα διοικητικά στελέχη των συλλόγων θα μπορούσαν να προσφέρουν «ευέλικτα» ως προς το ωράριο προγράμματα παραδοσιακών χορών (π.χ. πρωινά τμήματα), ή ιδανικότερα να προσαρμόσουν τα προγράμματά τους στο διαθέσιμο ελεύθερο χρόνο των μελών, μετά τη συλλογή και επε-

ξεργασία πληροφοριών από τα μέλη. Ο παραδοσιακός χορός είναι μία ομαδική δραστηριότητα αναψυχής και η έλλειψη παρέας επηρεάζει αρνητικά τη συμμετοχή σε αυτή (Alexandris & Carroll, 1999). Τα διοικητικά στελέχη των συλλόγων θα πρέπει να δώσουν κίνητρα στα μέλη τους για την προσέλκυση και τη συμμετοχή φίλων / μελών της οικογένειας στα προγράμματα σχεδιάζοντας στοχευμένες προωθητικές ενέργειες, δημιουργώντας οικονομικά πακέτα προσφορών και οργανώνοντας αντίστοιχα χορευτικά δρώμενα. Η στρατηγική διαπραγμάτευση των ατομικών / ψυχολογικών παραγόντων, που σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας επηρεάζουν όλες τις διαστάσεις της ανάμειξης, είναι ιδιαίτερα σημαντική, αφού αποτελούν τους ισχυρότερους παράγοντες πρόβλεψης της συμμετοχής σε δραστηριότητες αναψυχής (Carroll & Alexandris, 1997). Οι Alexandris και Carroll (1999) πρότειναν συγκεκριμένες στρατηγικές για τη διαχείριση των ατομικών / ψυχολογικών ανασταλτικών παραγόντων: Τη συνεχή προώθηση των προγραμμάτων παραδοσιακού χορού στην τοπική κοινωνία κυρίως μέσα από την προσωπική επαφή με τα διοικητικά στελέχη και τους «διδασκάλους» χορού με σκοπό την παρακίνηση για συμμετοχή, η διαρκής εκπαίδευση του προσωπικού των συλλόγων σε θέματα μάρκετινγκ και εξυπηρέτησης πελατών με στόχο τη διατήρηση και την ενδυνάμωση των σχέσεων με τα μέλη, και τέλος την παροχή ειδικά σχεδιασμένων προγραμμάτων με βάση τις πραγματικές ανάγκες και επιθυμίες των συμμετεχόντων.

Καταλήγοντας, από τα αποτελέσματα προκύπτει ότι τα διοικητικά στελέχη των συλλόγων θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν την κλίμακα «Ανασταλτικών Παραγόντων στην Αναψυχή» (Alexandris & Carroll, 1997) για τη διερεύνηση των παραγόντων εκείνων που εμποδίζουν την συμμετοχή των μελών τους στα προγράμματα που παρέχουν.

Σημασία για την Ποιότητα Ζωής

Ο παραδοσιακός χορός είναι μία από τις πιο δημοφιλείς δραστηριότητες αναψυχής στην Ελλάδα. Αποτελέσματα ερευνών έχουν δείξει ότι η συμμετοχή σε δραστηριότητες παραδοσιακού χορού αποφέρει σημαντικά ψυχικά οφέλη στους συμμετέχοντες. Παρόλα αυτά ελάχιστες έρευνες έχουν εστιάσει την προσοχή τους στη συμπεριφορά των συμμετεχόντων σε προγράμματα παραδοσιακού χορού με αποτέλεσμα να γνωρίζουμε ελάχιστα για τους λόγους που παρακινούν ή αναστέλλουν τη συμμετοχή των ατόμων σε αυτά. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν από τα διοικητικά στελέχη των συλλόγων στην ανάπτυξη στρατηγικών για τη διατήρηση και την ενδυνάμωση των σχέσεων με τα μέλη τους.

Βιβλιογραφία

Alexandris, K. & Carroll, B. (1997). An analysis of leisure constraints based on different recreation sport participation levels: Results from a study in Greece. *Leisure Studies*, 19, 1-15.
Alexandris, K. & Carroll, B. (1999). Constraints on

recreational sport participation in adults in Greece: Implications for providing and managing sport services. *Journal of Sport Management*, 13, 317-332.

Alexandris, K., Kouthouris, C., & Meligdis, A. (2006).

- Increasing customers' loyalty in a skiing resort. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 18, 414-425.
- Alexandris, K., & Stodolska, M. (2004). The influence of perceived constraints on the attitudes toward recreational sport participation. *Society and Leisure*, 27, 197-217.
- Bentler, P. M. (1995). *EQS Structural Equations Program Manual*. Encino, CA: Multivariate Software.
- Carroll, B. & Alexandris, K. (1997). Perception of constraints and strength of motivation: Their relationship to recreational sport participation. *Journal of Leisure Research*, 29, 279-299.
- Celsi, R. K. & Olson, J. C. (1988). The role of involvement in attention and comprehension processes. *Journal of Consumer Research*, 15, 210-224.
- Cohen, J. (1992). A power prime. *Psychological Bulletin*, 112, 155-159.
- Crawford, D.W., & Godbey, G. (1987). Reconceptualising barriers to family leisure. *Leisure Sciences*, 9, 119-127.
- Crawford, D., Jackson, E., & Godbey, G. (1991). A hierarchical model of leisure constraints. *Leisure Sciences*, 13, 309-320.
- Δαμιανίδης, Χ., Κουθούρης, Χ., & Αλεξανδρή, Κ. (2007). Παράγοντες που αναστέλλουν την συμμετοχή μαθητών και μαθητριών σε εξωσχολικές δραστηριότητες αθλητισμού αναψυχής. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή και στον Αθλητισμό*, 5, 379-385.
- Dimanche, F., Havitz, M.E., & Howard, D.R. (1991). Testing the involvement profile scale in the context of selected recreational and touristic activities. *Journal of Leisure Research*, 23, 51-66.
- Donnelly, M.P., Vaske, J.J., & Graefe, A.R. (1986). Degree and range recreation specialization: Toward atypology of boating related activities. *Journal of Leisure Research*, 18, 81-95.
- Erdfelder, E., Faul, F., & Buchner, A. (1996). Gpower: A general power analysis program. *Behavior Research Methods, Instruments, and Computers*, 28, 1-11.
- Gahwiler, P., & Havitz, M. E. (1998). Toward a relational understanding of leisure social worlds, involvement, psychological commitment, and behavioral loyalty. *Leisure Sciences*, 20, 1-23.
- Havitz, M. E., & Dimanche, F. (1997). Leisure involvement revisited: Conceptual conundrums and measurement advances. *Journal of Leisure Research*, 29, 245-278.
- Havitz, M. E., Dimanche, F., & Bogle, T. (1994). Segmenting the adult fitness market using involvement profiles. *Journal of Recreation and Park Administration*, 12, 35-56.
- Iwasaki, Y., & Havitz, M. E. (1998). A path analytic model of the relationships between involvement, psychological commitment and loyalty. *Journal of Leisure Research*, 30, 256-281.
- Iwasaki, Y., & Havitz, M. E. (2004). Examining relationships between leisure involvement, psychological commitment, and loyalty to a recreation agency. *Journal of Leisure Research*, 36, 45-72.
- Jackson, E. (1993). Recognising patterns of leisure constraints: Results from alternative analyses. *Journal of Leisure Research*, 25, 129-149.
- Jackson, E. & Henderson, K. (1995). Gender-based analysis of leisure constraints. *Leisure Sciences*, 15, 1-11.
- Kerstetter, D. L., & Kovich, G. M. (1997). The involvement profiles of Divisions I women's basketball spectators. *Journal of Sport Management*, 11, 234-249.
- Κουθούρης, Χ., Αλεξανδρή, Κ., Γιοβάνη, Χ., & Χατζηγιάννη, Ε. (2005). Ανασταλτικοί παράγοντες στην χιονοδρομία αναψυχής. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή και τον Αθλητισμό*, 3, 55-63.
- Κουθούρης, Χ., Κοντογιάννη, Ε., & Αλεξανδρή, Κ. (2008). Λόγοι αναστολής συμμετοχής σε δραστηριότητες αθλητισμού αναψυχής. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή και τον Αθλητισμό*, 6, 67-78.
- Kuentzel, W.F., & McDonald, G.D. (1992). Differential effects of past experience, commitment, and lifestyle dimensions on river use specialization. *Journal of Leisure Research*, 24, 269-287.
- Kyle, G. T., Bricker, K. S., Graefe, A. R., & Wickham, T. D. (2004). An examination of recreationists' relationships with activities and settings. *Leisure Sciences*, 26, 123-142.
- Kyle, G. T., & Chick, G. E. (2002). The social nature of leisure involvement. *Journal of Leisure Research*, 34, 426-448.
- Kyle, G. T., Graefe, A. R., Manning, R. E., & Bacon, J. (2003). An examination of the relationship between leisure activity involvement and place attachment among hikers along the Appalachian Trail. *Journal of Leisure Research*, 35, 249-273.
- Kyle, G.T., Graefe, A.R., Manning, R.E., & Bacon, J. (2004a). Predictors of behavioral loyalty among hikers along the Appalachian trail. *Leisure Sciences*, 26, 99-118.
- Kyle, G.T., Graefe, A.R., Manning, R.E., & Bacon, J. (2004b). Effect of activity involvement and place attachment on recreationists' perceptions of setting density. *Journal of Leisure Research*, 36, 209-231.
- Kyle, G.T, Kerstetter, D. L., & Guadagnolo, F.B. (1999). Market segmentation using participant involvement profiles. *Journal of Park and Recreation Administration*, 20, 1-21.
- Kyle, G. T., & Mowen, A.J. (2005). An examination of the leisure involvement - agency commitment relationship. *Journal of Leisure Research*, 37, 342-363.
- Laurent, G., & Kapferer, J. N. (1985). Measuring consumer involvement profiles. *Journal of Marketing Research*, 22, 41-53.

- Mardia, K. V. (1970). Measures of multivariate skewness and kurtosis with applications. *Biometrika*, 57, 519-530.
- Madrigal, R., Havitz, M.E., & Howard, D.R. (1992). Married couple's involvement with family vacations. *Leisure Sciences*, 14, 115-130.
- Madrigal, R., & Kahle, L.R. (1994). Predicting vacation activity preferences on the basis of value-system segmentation. *Journal of Travel Research*, 32, 22-28.
- McIntyre, N. (1989). The personal meaning of participation: Enduring involvement. *Journal of Leisure Research*, 21, 167-179.
- McIntyre, N., & Pigram, J. J. (1992). Recreation specialization reexamined: The case of vehicle-based campers. *Leisure Sciences*, 14, 3-15.
- Park, S. H. (2001). Relationships between involvement and attitudinal loyalty constructs in adult fitness centers. *Journal of Leisure Research*, 28, 233-250.
- Ράφτης, Α. (1985). *Ο Κόσμος του Ελληνικού Χορού*. Πολύτοπο: Αθήνα
- Stevens, J.P. (2002). *Applied multivariate statistics for the social sciences (4th edition)*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates
- Θεοδωράκης, Ν.Δ., Πανοπούλου, Κ., & Βλαχόπουλος, Σ. (2007). Παραγοντική δομή και εγκυρότητα πρόβλεψης της Κλίμακας Ανάμιξης στην Αναψυχή. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή και στον Αθλητισμό*, 5, 405-413.
- Ullman, J. B. (1996). Structural equation modeling. In B. G. Tabachnick and L. S. Fidell (Eds.), *Using multivariate statistics, 3rd ed* (pp. 709-811). Northridge, CA: HarperCollins.
- Wiley, C.G.E., Shaw, S.M., & Havitz, M.E. (2000). Men's and women's involvement in sports: An examination of the gendered aspects of leisure involvement. *Leisure Sciences*, 22, 19-31.
- Zaichkowsky, J.L. (1985). Measuring the involvement construct. *Journal of Consumer Research*, 12, 341-352.

